

Restes de l'antiga església de Santa Maria d'Artés

Artés

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Plaça Vella - casc antic

Coordenades:

Latitud: 41.79966
Longitud: 1.95083
UTM Est (X): 412838
UTM Nord (Y): 4628065

Classificació

Número de fitxa: 08010 - 32
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Medieval Romànic Modern
Segle: XII-XVII
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: L'absis resta dins l'edifici del museu i el campanar presenta unes estructures de formigó a la part alta que no s'adeqüen a l'estil.

Protecció

Observacions protecció: Normes subsidiàries, article 143 (20.03.2006).

Número inventari: Si: IPA 16190, 16191 i 16192

Generalitat i altres inventaris

Accés: Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat: Pública
Titular: Ajuntament d'Artés (C. Barquera, 41)

Fitxes associades:

[Plaça Vella](#)

Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart

Descripció

De l'antiga església parroquial de Santa Maria d'Artés, només se'n conserva un absis romànic, el campanar (s. XVII) i un pany de paret d'una nau. L'absis és de planta poligonal, de cinc cares, relacionada amb formes tardoromàniques o gòtiques. La seva paret externa fou utilitzada de paret mitgera amb la casa que actualment és la seu del museu municipal. A la cara central hi ha una finestra oberta amb una doble entalladura asimètrica, a la part externa l'esqueixada s'ha fet amb dos entalls paral·lels, però a la part interna l'esqueix és més ample a l'exterior que no pas a l'interior. Pel que fa a la cara interna, és coronada amb un arc de mig punt fet amb dues sèries de dovelles.

Està decorat amb un fris que deuria recórrer tot el seu perímetre i que reproduïa formes vegetals de tiges que es cargolen. El conjunt és coronat per un fris d'arquacions cegues amb temes escultòrics senzills. El campanar fou afegit l'any 1684 i és de planta quadrada, diferenciada en dos pisos; el superior presenta dues obertures per cara formades per dos arcs de mig punt sostinguts per un massís pilar. Està rematat per una balustrada. Al sector de migdia hi ha un òcul inscrit en una forma arquitectònica classicista. Es conserva íntegrament i és la part més visible de l'antic conjunt. Al sector de llevant està adossat a un habitatge i per la banda de tramuntana és flanquejat per les restes de la muralla.

Història

L'església de Santa Maria d'Artés era l'església del Castell i la parroquial. Els comtes de Barcelona van cedir el domini d'aquest lloc a la seu episcopal de Vic.

L'església ja s'esmenta l'any 972, i era coneguda amb el nom de Santa Maria del Puig d'Artés en el segle XIII. El primer temple fou substituït per un nou edifici en el segle XII, del qual es conserva l'absis. Fou modificada entre els segles XV i XVI. Era d'una nau, de 20 metres de llargada per 6 d'amplada i 9 d'alçada. A principis del segle XVIII, s'hi van afegir dues naus laterals de 15 metres de llargada per 5 d'amplada; i a la nau lateral dreta s'hi construï el Santíssim. A la nau lateral esquerra hi havia l'entrada, que era un laberint perquè la rectoria, adossada a l'església, arribava fins el mig de la plaça. Per arribar a l'església calia passar per un corredor. La portalada d'entrada fou edificada l'any 1783 i va servir fins l'any 1912. Poc després de consagrada la nova església, es va destruir, conservant-se només les restes aquí descrites. El procés de destrucció és tèrbol. Durant l'avalot dels Burots (1917), hom atribuï a Mossèn Anton Berenguer, capellà i germà dels directors de la fàbrica Berenguer, la iniciativa de desmuntar l'antiga església.

L'any 1984 el Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya inicià una campanya d'excavacions a la Plaça Vella i a l'església que permeteren localitzar l'absis paleocristià i la necròpolis de la mateixa època. El campanar és fruit de les modificacions del segle XVII, de l'any 1684.

Bibliografia

- BARRAL ALTET, Xavier. (1984) "Santa Maria d'Artés", dins Catalunya Romànica, vol. XI El Bages. Ed. Gran Enciclopèdia Catalana, pp. 99-101.
- FERRER, Ll. i BONET, A. (1990) Artés. Societat i economia d'un poble de la Catalunya Central. Ajuntament d'Artés.
- GOLOBARDES, J. I PUIGBÓ, J. (1933). Notes històriques d'Artés. Manresa.
- JULIÀ, J.R. i LIEMAN, R. (1984). "El temple paleocristià d'Artés", dins Dovella, núm. 14, desembre, Manresa, pp. 7-12.

JUNYENT, J.; MAZCUÑAN, A. i BENET, A. (1984) "El castell d'Artés", dins Catalunya Romànica, vol. XI El Bages. Ed. Gran Enciclopèdia Catalana, pp. 102-105.

SERRA COMA, Rosa (1985). Restes de l'església de Sta. Maria d'Artés. Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

